

О.В. Рибщун,
кандидат соціологічних наук,
доцент кафедри політології і соціології
К-ПНУ імені Івана Огієнка

ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ АКАДЕМІЧНОЇ СОЦІОЛОГІЇ (друга половина 70-х рр. ХХ ст.)

У 70-х рр. минулого століття основою академічної соціології в Радянській Україні був Інститут філософії АН УРСР. В його структурі діяла низка підрозділів соціологічного профілю, значна частка планових тем теж мала відверто соціологічний характер. Особливо чітко це простежується в другій половині 70-х рр., коли почала соціологізуватись більшість проблематики інституту (для цього склалися певні передумови: молодь, яка прийшла наприкінці 60-х рр., утвердилися в досвіді та званнях/ступенях, а відносно успішні попередні результати стимулювали держзамовлення і т.д.). Зрештою (вже на початку 80-х рр.) це зумовило формування на базі інституту Відділення соціології. Що ж являв собою цей достатньо успішний для вітчизняної академічної соціології період, як відбулося його остаточне утвердження? Спробуємо його охарактеризувати, використовуючи для цього як базову раніше не публіковану звітну документацію інституту за період десятиї п'ятирічки (1976–80 рр.).

Про сильну соціологізацію вітчизняної філософії у означений період свідчать вже перші тези вступної частини звіту за 1976–80 рр.: «з'їзд КПРС передбачає перед радянською *суспільною* наукою завдання надзвичайної теоретичної та практичної значимості...» [1, 2]. Як бачимо, як основоположне завдання/напрямок Інституту філософії вважався розвиток саме суспільствознавства (хоча вже діяла надзвичайно потужна школа логіки пізнання, активно вивчались проблеми теоретичного природознавства тощо). Конкретизуючим підтвердженням цього є те, що в другій пол. 70-х рр. Інститут мав здійснювати:

- вивчення теоретичних проблем розвиненого соціалізму, закономірностей його транзиту в комунізм;
- розробку проблем оптимізації суспільних відносин, формування

- «нової людини», розвитку соціалістичного способу життя, вивчення громадської думки;
- вивчення проблем науково-технічної революції;
 - критику антикомунізму, ревізійних теорій.

Якщо не брати до уваги ідеологічного чинника, названа проблематика практично є цілком повністю суспільною, а в чомусь вже чітко соціологізованою. Причому процес такої соціологізації здійснювався достатньо системно, навіть планомірно. Так, уже 1975 р. для шести планових тем інституту було здійснено корекцію назв та дослідницької проблематики, відкрито кілька абсолютно нових позапланових тем (зокрема, було відкрито як додаткові теми «Соціально-етичні проблеми управління як сфера діяльності», «Українсько-болгарські філософські зв'язки другої половини ХІХ – початку ХХ століть», у перспективний план соціально-економічного розвитку м. Києва на 1976–80 рр. включено додатковий розділ «Комуністичне виховання»).

Загалом за визначений нами період у Інституті філософії було розроблено 28 тем, значна частина яких, як ми вже зазначили, мала відверто соціологічний зміст. Так, у рамках напряму «Філософські проблеми сучасного природознавства та суспільних наук» в руслі діалектичного матеріалізму зроблено системний аналіз проблеми світогляду на рівнях культури соціуму та особистісної соціалізації. За результатами досліджень опубліковано низку монографій [8; 10; 21; 27; 31] та проведено Всесоюзний симпозіум «Світоглядний аспект законів та категорій матеріалістичної діалектики» (листопад, 1979 р.). В 1979 р. актуальність напряму було підкреслено редакційною статтею в журналі «Комуніст» [19]. Окрім того, вивчались методологічні проблеми соціального прогнозування, закономірності взаємозв'язку соціального пізнання та соціальної практики (в соціологічному аспекті).

Чимала увага приділялась питанням теорії праці в системі соціалістичного способу життя (під узагальнюючим тематичним циклом «Діалектика праці при соціалізмі»). При цьому було визнано роль науково-технічної революції у зміні характеру та змісту праці, здійснено серйозну ревізію (у формі критики) провідних західних теорій модернізації [7; 17; 22; 25]. Здійснено соціологічні дослідження кваліфікації праці та її впливу на соціальні орієнтації особистості, престижу масових професій та впливу цього чинника на відтворення і розвиток соціально-професійної структури соціуму,

розроблено методики виявлення та раціонального розподілу трудових ресурсів [2; 28]. Стрижневою ідеєю досліджень був розгляд праці в системі соціалістичного способу життя відповідно до марксистського формаційного підходу. Працю розглядали як конкретно-специфічну суспільну форму, що пов'язує працівника з засобами виробництва. Історична зумовленість певного типу праці при цьому обґрунтовувалась формою власності на засоби виробництва, головним соціальним параметром праці визначався характер та спосіб поєднання особистісних і матеріальних чинників виробництва. На основі емпіричних даних науковці зробили спробу розглянути працю в умовах розвинутого соціалізму, з'ясувавши її роль у системі існуючих суспільних відносин. Безпосередньо соціологічний блок досліджень реалізовував відділ конкретно-соціологічних досліджень (під керівництвом В. Чорноволенка) у форматі окремих планових тем:

– «Кваліфікація праці та соціальні орієнтації особистості в соціалістичному суспільстві». Дослідження передбачало встановлення взаємозв'язків між розвитком трудових потенцій працівника (освіта, кваліфікація), його ціннісними орієнтаціями та реальною поведінкою в сфері праці та у невиробничій сфері.

– «Розробка методів визначення соціальних засобів відтворення трудових ресурсів та їх раціонального розподілу» (тема виконувалась на розпорядження Ради Міністрів УРСР та Президії АН УРСР). В рамках теми було апробовано вибірку для репрезентативного опитування зайнятого населення Києва, при цьому вперше у вітчизняній практиці здійснено комбінування інтерв'ю та поштового опитування. За результатами було підтверджено гіпотезу про те, що в сім'ях неоднакового соціального типу формуються різні трудові орієнтації дітей, що врешті призводить до відповідного наповнення типових спеціальностей. Щоб виправити ситуацію, розроблено комплекс пропозицій щодо корекції статистики трудресурсів шляхом впровадження системи додаткових показників, що передбачало можливість більш диференційованого (за характером і кваліфікацією) наповнення робочих вакансій вихідцями з різних соціальних типів сім'ї. За результатами виконання теми додатково підготовлено доповідні записки для ЦК КПУ та Держплану УРСР з конкретними рекомендаціями щодо корекції статистики праці та планування зайнятості.

– «Комуністичне виховання трудящих» (проект розроблявся

на замовлення київського міськкому КПУ в рамках підготовки комплексного плану соціально-економічного розвитку м. Києва на 1976–80 рр.). В кінцевому дослідження цього напрямку вилились у систематичне вивчення ціннісних орієнтацій, під яке було навіть утворено самостійний відділ досліджень соціально-професійних орієнтацій (під керівництвом В. Оссовського).

Ще один соціологічний відділ (утворений фактично під обслуговування проблематики соціології праці) – соціально-психологічних проблем управління (під керівництвом К. Грищенка) в означений нами період працював над двома плановими темами «Соціальні та соціально-психологічні фактори поліпшення трудової дисципліни, методів і стиля керівництва у виробничих колективах Чорноморського суднобудівного заводу» та «Соціально-етичні проблеми управлінської діяльності в умовах автоматизованої системи управління (АСУ)».

Як ми вже зауважували, в 70-х рр. в інституті вже існувала потужна школа логіки наукового пізнання. Тому закономірно, що дослідження у цьому напрямі теж продовжувались. Так, було зроблено серйозні напрацювання з методології теоретичного природознавства, розроблено гносеологічну структуру наукового знання, логічно досліджувались категоріальні структури мислення [3; 14; 15; 29]. Конкретніше, можемо зазначити, що протягом п'яти років відділ логіки наукового пізнання, очолюваний М. Поповичем, здійснив чимало напрацювань у галузях формальної логіки та культурології. Привертає увагу широкий діапазон методів, з якими експериментували вчені: формальний аналіз логічної структури наукового знання, історико-культурні, семіотичні методи. І все це застосовувалось у жорстких методологічних стандартах марксистської теорії пізнання. Не менш цікавою виявилась ще одна тема цього відділу – «Шляхи формування нового знання в умовах НТР». Отримано доволі оригінальні та значущі (навіть з погляду сьогодення) результати: дано загальну характеристику процесу творення нового знання (інноваційного продукту) в умовах науково-технічної революції, в умовах «індустрії експерименту»; проаналізовано евристичні можливості наукових теорій, науково-дослідних програм, стилів мислення; на зразках теоретичної фізики продемонстровано зміни в категоріальній структурі мислення; запропоновано новий варіант семантичної теорії інформації.

Інший важливий напрям у досліджуваній період – «Формування та розвиток соціалістичних націй і національних відносин в СРСР.

Сучасні національні процеси та проблеми інтернаціоналізації». Окрім обґрунтування радянського народу як нового типу суспільно-історичної формації (в рамках ідеологічних стандартів марксизму), представлено низку досліджень проблем етнонаціональних відносин (у масштабах СРСР), а також здійснюється концептуалізація таких соціальних явищ, як інтернаціоналізм та патріотизм (також у системах соціалістичного способу життя) [12; 23]. Зокрема, для обґрунтування соціально-класової основи радянського народу як нового історичного типу обґрунтовується доволі суперечливий закон інтернаціоналізації, для чого здійснюється доволі серйозний аналіз системи соціалістичного виховання [6].

Наступний напрям – «Закономірності розвитку духовного життя суспільства в період переростання соціалізму в комунізм. Проблеми етики в комуністичній моралі. Особистість і суспільство». Було досліджено зміст, причини появи, тенденції розвитку комплексу соціально-психологічних явищ. Зокрема, розроблено методологію дослідження свят та обрядів, соціально-етичних проблем управління, досліджено закономірності формування атеїстичного світогляду під впливом науково-технічної революції, релігійне життя в Західній Україні (над цим працював колектив Івано-Франківського відділення відділу наукового атеїзму), у комплексний план соціально-економічного розвитку Києва введено новий розділ «Комуністичне виховання робітників» [4; 9; 13; 26; 30]. Чи не найбільш успішним виявився відділ філософських проблем соціальної психології (на його основі якраз у цей час формується потужна сучасна школа вітчизняної соціальної психології). Головну увагу відводилось на розробку методологій дослідження способу життя особистості, соціальної групи як суб'єкта діяльності. При цьому дуже активно освоювався сучасний західний досвід, що вдало ширмується набором публікацій в рамках критики методологічних основ буржуазної соціології та соціальної психології. Теоретичні напрацювання базувались на емпіричних даних (за результатами досліджень ставлення до праці робітників кількох підприємств Печерського району Києва, трудової дисципліни на Південно-Західній залізниці). Головну увагу було приділено вивченню способу життя за допомогою системного аналізу таких категорій, як рівень, якість, стандарт, уклад життя, життєдіяльність, стиль життя, концепція життя, життєва програма, життєвий план, життєве кредо, життєва позиція, життєвий шлях та ін.

Не менш продуктивним виявився відділ наукового атеїзму, де

працювали над кількома плановими темами. Виконуючи одну з них («Науково-технічна революція та формування атеїстичного світогляду»), науковці намагалися довести, що вплив науково-технічного прогресу на формування атеїстичного світогляду є визначальним. У процесі роботи над іншою («Розробка методики і рекомендацій щодо впровадження нової радянської обрядовості серед різних категорій населення та визначення форм і методів підвищення ефективності існуючої обрядовості», спецзамовлення Ради Міністрів УРСР) розроблено програму підготовки кадрів-виконавців обрядів (програму було схвалено Радміном УРСР), підготовлено перспективний план розвитку радянської обрядовості в м. Києві (прийнятий Київським міськвиконкомом), підготовлено доповідні записки щодо методики впровадження та підвищення ефективності радянських обрядів (для Ради Міністрів та Київського міськкому партії).

В рамках наукового напрямку «Історія філософії, суспільно-політичної думки та світової культури, історії релігії та наукового атеїзму» здійснювались дослідження історії філософської думки в Україні, філософії марксизму-ленінізму, болгарської філософії XIX–XX ст. [5; 11; 16; 18]. Реалізовано кілька масштабних культурологічних досліджень (філософських культур радянських народів) з метою підтвердження теоретичних постулатів про спільне слов'янське походження.

У формі критики здійснювалась активна ревізія західних теорій [20; 24]. Безпосередньо цим напрямом опікувався відділ сучасної зарубіжної філософії. У комплексному дослідженні «Сучасні зарубіжні ідеологічні течії, критика буржуазної ідеології, антикомунізму, реформізму та ревізіонізму» було проаналізовано «ідеологію споживання», «філософію процесу» А. Уайтхеда, гносеологічний плюралізм К. Поппера та його доктрину «плюралістичного суспільства», так звані дилеми раціоналізму та ірраціоналізму, сциєнтизму та неогуманізму, культурні та ідеологічні практики елітарної і масової культур та ін.

Та чи не найбільш значущим був цикл робіт за результатами фундаментального соціологічного проекту – дослідження ефектів науково-технічної революції. Унікальність проекту полягала в тому, що, попри формальну ілюзію опору на марксизм, насправді теоретичною основою його постала ультрасучасна на той період західна теорія модернізації. Дослідницьку групу врешті було навіть відзначено премією АН УРСР. Тематика була наскрізною, що ми вже (досі ще не конкретизуючи цього) частково відзначили, аналізуючи деякі з

напрямів діяльності окремих відділів інституту (як-от – відділів логіки наукового пізнання, наукового атеїзму, соціально-психологічних проблем управління та ін.)

Маємо зауважити, що інтерес до соціології в 70-ті рр. (попри те, що це був апогей режимного «застою») простежується неабиякий. Так, окрім великої кількості книг, про що вже йшлося раніше, за кілька років опубліковано понад десяток популярних брошур, понад сотню статей, співробітники інституту регулярно виїздили в установи та на підприємства з лекціями, виступали по радіо та телебаченню. Замовники досліджень – Рада Міністрів УРСР (2 теми), Київський міськком партії (6 тем), АН УРСР (2 комплексні програми), Чорноморський суднобудівний завод (1 госп договірна тема). За окремими напрямами Інститут філософії або ж його окремі підрозділи фігурують як координуючі. Так, до виконання науководослідних тем відділу історичного матеріалізму залучено викладачів вишів (Київського, Московського університетів, Київського театрального інституту), вчених із Болгарії та Німеччини; відділу естетики – викладачів Київського університету, науковців Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії, союзного Інституту філософії; своєю чергою, співробітники відділу залучались до спільного проекту Інституту суспільних наук АН УРСР (Львів). Координаційна діяльність відділу філософських проблем природознавства здійснювалась одразу за кількома напрямами: загальна координація наукової роботи, координаційна діяльність в рамках Наукової ради АН УРСР, методологічні семінари при Президії АН УРСР, спільні конкретні проекти з Київським університетом. Із соціологічних відділів особливу роль відігравав відділ конкретно-соціологічних досліджень (наприкінці періоду реорганізований у відділ соціологічних досліджень праці), на який було покладено функції координації всіх колективів соціологів як академічних підрозділів, так і вишів, відомчих НДІ, підприємств та відомств. Ці функції відділ виконував під прямим керівництвом Інституту соціологічних досліджень АН УРСР як головного соціологічного центру країни. Окремо слід відзначити участь співробітників відділу в роботі координаційної ради Держплану УРСР та АН УРСР із соціального планування. У цей час розробляються також стандарти програмного опрацювання соціологічної інформації, для чого налагоджуються тісні виробничі зв'язки з вітчизняним Інститутом кібернетики (складено окремий договір про науково-технічну співпрацю з конструкторським бюро

математичних машин та систем), Обчислювальним Центром Білоруського держуніверситету, ОЦ Інституту економіки АН УРСР та його одеської філії, Київським університетом (кафедра теорії ймовірності та математичної статистики), Міністерствами торгівлі та освіти УРСР. Відтак можна виявити якісь власні, специфічні координаційні функції практично в кожного іншого відділу Інституту.

Закцентуємо увагу ще на кількох аспектах розвитку вітчизняної академічної соціології в другій половині 70-х рр. Йтиметься про видавничу активність, про обсяги друкованої продукції за результатами реалізованих досліджень (при цьому не будемо визначати частку саме соціологічних праць, оскільки, як вже можна було зрозуміти, фактично вся планова проблематика Інституту філософії у досліджуваній період мала певною мірою соціологічний зміст) та про наукові конференції і симпозиуми, що проводились на базі цієї установи. Всього за досліджуваний період Інститут філософії опублікував 920 наукових праць загальним обсягом 1700 друкованих аркушів: 77 монографій, 18 збірок, 58 брошур, понад 770 статей [1, 69–77]. Водночас у 1976–80 рр. відбувалися всесоюзні симпозиуми з логіки і методології науки, матеріалістичної діалектики, всесоюзна конференція з історії радянської філософії та суспільної думки, республіканська конференція з питань соціального передбачення, круглий стіл Інституту філософії та Союзу письменників України, присвячений проблемам формування нового типу людини, діяла радянсько-німецька двостороння комісія філософів. Лише в одному 1980 р. організовано близько десяти республіканських наукових форумів спільно із Союзом кінематографістів України, товариством «Знання», обкомами та міськкоматами партії, Республіканською радою народних університетів, Українським відділенням Інституту філософії АН СРСР, київськими, одеськими, запорізькими вишами.

Підводячи підсумки, можемо констатувати, що період 70-х рр., особливо друга його половина (десята п'ятирічка), став «золотим» для вітчизняної академічної соціології. В цей час в умовах підвищеної затребуваності на соціологічне знання спостерігається фактична соціологізація проблематики усіх наукових підрозділів Інституту філософії, під егідою якого соціологія перебувала. Звісно, єдиною теоретико-методологічною основою досліджень (це не підлягало поки перегляду) лишився марксизм. Водночас активно освоювався комплекс західних соціологічних та психологічних концептів, а усі

власні напрацювання підкріплювалися емпіричними даними. Фактично в цей час закладаються серйозні інституційні основи, що надалі стали опорними для Відділенні соціології і, врешті, – для академічного Інституту соціології, створеного через десятиліття.

ЛІТЕРАТУРА

1. ДАІФ. – Оп.1. – Спр.1342. Отчет о научной и научно-организационной деятельности института за 1980 год и X пятилетку. 1976–1980 годы. – 130 с. ДАІФ – назва умовна, мається на увазі документальний фонд архіву Інституту філософії НАН України (матеріали радянської доби (40–80-ті рр.)), з яким автору вдалось ознайомитись, готуючи свого часу фактологічну основу дисертаційного проекту «Українська соціологія: традиції, чинники, орієнтири розвитку (60-ті рр. ХХ – поч. ХХІ ст.)». Найбільш значимою тут для нас є саме вказана справа за №1342. Матеріали архівних звітів представлені здебільшого російською мовою, нами будуть використовуватися перекладені на українську витяги. Переклад авторський, максимально наближений до оригінального тексту.
2. Аза Л.А. Ценностные ориентации рабочей молодежи / Л.А. Аза, В.Н.Поддубный, А.А.Ручка. – К., 1978. – 201 с.
3. Актуальные проблемы логики и методологии науки / Отв. ред. М.В.Попович. – К., 1980. – 335 с.
4. Гаврилюк П.И. Эстетическая культура и социальный прогресс. – К., 1978. – 244 с.
5. Головаха І.П. Філософія на Україні періоду будівництва соціалізму / І.П.Головаха, П.Т.Манзенко. – К., 1980. – 177 с.
6. Гончарова В.Н. Интернационализация общественной жизни как диалектический процесс. – К., 1978. – 151 с.
7. Диалектика становления коммунистического труда / Отв. ред. В.А.Буслинский. – К., 1978. – 303 с.
8. Диалектический и исторический материализм – философская основа коммунистического мировоззрения. – К., 1977. – 346 с.
9. Закович Н.М. Советская обрядность и духовная культура. – К., 1980. – 218 с.
10. Иванов И.П. Человеческая деятельность – познание – искусство. – К., 1977. – 251 с.
11. Идейные связи прогрессивных мыслителей XVII – начала XVIII вв. / Отв. ред. В.Н.Ничик – К., 1978. – 190 с.
12. Интернациональное и национальное в социалистическом обществе. – К.: Наукова думка, 1976. – 331с.
13. Искусство и творческая деятельность / Отв. ред. В.И.Мазепа. – К.: Наукова

- думка, 1979. – 311с.
14. Категории диалектики, их развитие и функции / Отв. ред. В.П. Иванов. – К., 1980. – 364 с.
 15. Логико-философский анализ понятийного аппарата науки / Отв. ред. М.В. Попович. – К., 1977. – 224 с.
 16. Н.Г. Чернышевский и философская мысль на Украине / Отв. ред. П.Т. Манзенко. – К., 1978. – 175 с.
 17. Научно-техническая революция и современное естествознание / Отв. ред. Н.П. Депенчук. – К., 1978. – 456 с.
 18. *Ничик В.М.* Из истории отечественной философии конца XVII – начала XVIII в. / В.М. Ничик – К.: Наукова думка, 1978. – 298с.
 19. О состоянии и направлениях философских исследований // Коммунист. – 1979. – №15.
 20. *Соболь О.Н.* Критика философских концепций американской «культурной антропологии». – К., 1978. – 99 с.
 21. Социально-исторические и мировоззренческие функции философских категорий. – К., 1977. – 342 с.
 22. Социалистический образ жизни и всестороннее развитие личности. – К., 1979. – 343 с.
 23. Становление советского народа и развитие социалистических наций / Отв. ред. В.Е. Евдокимов. – К., 1978. – 253 с.
 24. *Табачковский В.Г.* Критика идеалистических интерпретаций практики. – К., 1976. – 264 с.
 25. Філософсько-соціологічні проблеми сучасної науково-технічної революції. – К., 1976.
 26. Художественная деятельность. Проблема субъекта и объективной детерминации / Отв. ред. В.И. Мазепа. – К., 1980. – 295 с.
 27. Человек и мир человека. – К., 1977. – 339 с.
 28. *Черноволенко В.Ф.* Престиж профессий и проблемы социально-профессиональной ориентации молодежи / В.Ф. Черноволенко, В.Л. Оссовский, В.И. Паниотто. – К., 1979. – 214 с.
 29. *Шинкарук В.И.* Единство диалектики, логики и теории познания / В.И. Шинкарук. – К., 1977. – 367 с.
 30. *Шудря Е.П.* Художественное предвосхищение будущего. – К., 1978. – 246 с.
 31. *Яценко А.И.* Целеполагание и идеалы. – К., 1977. – 275 с.

Рибизун О.В. Институціоналізація української академічної соціології (друга половина 70-х рр. XX ст.).

У статті на основі раніше не публікованих джерел (звітних справ радянської доби Інституту філософії НАН України) аналізується розвиток вітчизняної соціології у період десятої радянської п'ятирічки (друга половина 70-х рр. XX ст.). Інтерес саме до цього періоду пояснюється факти-

чною соціологізацією наукової проблематики Інституту філософії. Означений час автор розуміє як надзвичайно успішний в плані інституціоналізації вітчизняної соціології, коли вже було подолано частину її ранніх труднощів (кадрову недостатність, теоретико-методологічну незрілість та ін.) і почали закладатися серйозні інституційні основи, що надалі стали опорними для Відділенні соціології і, врешті, – для самостійного академічного Інституту соціології.

Ключові слова: українська академічна соціологія, українська соціологія радянської доби, інституціоналізація української соціології.

Рыбцун А.В. Институционализация украинской академической социологии (вторая половина 70-х гг. XX ст.).

В статье на основании ранее не публикуемых источников (отчетных материалов Института философии НАН Украины советского периода) анализируется развитие отечественной социологии в годы десятой советской пятилетки (вторая половина 70-х гг. XX в.). Интерес именно к этому периоду объясняется фактической социологизацией научной проблематики Института философии. Указанный период автор понимает как чрезвычайно успешный в плане институционализации отечественной социологии, так как уже была преодолена часть ее ранних трудностей (кадровая недостаточность, теоретико-методологическая незрелость и др.) и как раз закладывались серьезные институциональные основания, в дальнейшем ставшие опорными при создании Отделения социологии и, в итоге, – самостоятельного академического Института социологии.

Ключевые слова: украинская академическая социология, украинская социология советской эпохи, институционализация украинской социологии.

Rybschun O. Institutionalization Ukrainian academic sociology (late 70's. XX century).

In the article on the basis of previously unpublished sources (archival sources of the Institute of Philosophy NAS of the Soviet period) sociology development of the Soviet years, the X Five Year Plan (second half of 70-ies.) is analyzed. The interest to this period is explained by the actual scientific sociologization of problems of the Institute of Philosophy. In fact, the period is understood by us as extremely successful in terms of sociology institutionalizing. The early difficulties (lack of human resources, theoretical and methodological immaturity, etc.) were decided and fundamental institutional base was laid. In further it will be the base of the Department of sociology, and as a result – the independent academic Institute of Sociology.

Key words: Ukrainian academic sociology, Ukrainian sociology of the Soviet Era, the institutionalization of Ukrainian sociology.